

DOI: 10.25140/2411-5215-2021-4(28)-177-185

УДК 336.76

JEL Classification: G20

Юлія Коваленко

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій
Державний податковий університет (Ірпінь, Україна)

E-mail: kovalenko0202@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5678-3185>**ResearcherID:** [H-4742-2018](https://orcid.org/0000-0002-5678-3185)**Анатолій Гулей**

доктор економічних наук, доцент, голова правління
Українська міжбанківська валютна біржа (Київ, Україна)

E-mail: a.guley@uice.com.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-0703-8936>**Валентина Унінець-Ходаківська**

кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансових ринків та технологій
Державний податковий університет (Ірпінь, Україна)

E-mail: hodakivska_v@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-7263-9637>**ResearcherID:** [GLT-5709-2022](https://orcid.org/0000-0001-7263-9637)**Марина Рябокін**

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансових ринків та технологій
Державний податковий університет (Ірпінь, Україна)

E-mail: marina.riabokin@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-6724-9498>**ResearcherID:** [AGZ-6858-2022](http://orcid.org/0000-0002-6724-9498)**СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ: СУТНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ ПОШИРЕННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ**

У статті досліджено сутність та основні риси сек'юритизації фінансових активів. Для цього було проаналізовано зміст категорії «сек'юритизація», виокремлено основні наукові підходи до розгляду її сутності. Також на основі аналізу окремих видів сек'юритизації визначено сутність сек'юритизації фінансових активів, що дозволило конкретизувати її особливості та відмінності як інноваційного способу фінансування економічних процесів. Визначено характеристики сек'юритизації, які визначають її інноваційність. Ідентифіковано фактори, що спонукали поширення сек'юритизації в економічних процесах.

Ключові слова: сек'юритизація; фінансові активи; цінні папери; кредити; банки; фінансовий ринок.

Рис.: 1. Бібл.: 19.

Постановка проблеми. Традиційні форми фінансування не завжди відповідають потребам ринку капіталу та можливостям щодо їх застосування його учасниками. Під впливом глобалізаційних процесів зростання взаємозалежності ринків капіталу, посилення нестійкості фінансових систем загалом почали виникати різні новітні форми фінансування. Фінансові інновації були та залишаються невід'ємною складовою економічного розвитку країн протягом останніх десятиліть.

У 70–80-х рр. ХХ ст. через різке збільшення темпів інфляції, волатильності валютних курсів і процентних ставок стали з'являтися фінансові інновації. За таких умов істотно зросла потреба в ефективних інструментах і технологіях, які дозволили б хеджувати, управляти ринковими ризиками, що в підсумку позначилось на бурхливій появі нових фінансових інструментів, механізмів торгівлі й технологій, використання яких породжувало нові фінансові відносини, що здатні вирішувати зазначені проблеми. Іншим чинником, який спричинив появу різних фінансових інновацій, можна вважати зміну вимог державного регулювання, зокрема посилення вимог до достатності капіталу фінансових установ і до якості їх активів. Через це банківські установи спрямували свої зусилля в ті сфери діяльності, які не мають вимог щодо такої достатності капіталу і якості активів. Зазначене спричинило появу таких інноваційних форм фінансування, як

сек'юритизація фінансових активів. Зазначене сприяло бурхливому зростанню попиту на інноваційні форми фінансування, що здатні забезпечити покращення системних ефектів та зменшити і диверсифікувати системні ризики, підвищити ліквідність з метою збільшення вільних ресурсів кредитних організацій і, відповідно, зміцнення їхнього фінансового стану.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку сек'юритизації фінансових активів стала предметом досліджень провідних іноземних і вітчизняних учених-економістів. Методологія аналізу її основних засад і концептуальних підходів викладена в роботах закордонних дослідників, таких як Г. Бер [2], К. Гілл, Е. Девідсон, А. Джобст, В. Котарі, Дж. Кравітт, Л. Обей [17], Дж. Сінкі [13], Дж. Стігліц, С. Стоун, Ф. Фабоцці [16], Л. Хейр, В. Шарп, С. Шварц [19] та ін. Вагомий внесок у вивчення процесів сек'юритизації фінансових активів та її місця на фінансовому ринку здійснили також і вітчизняні вчені, зокрема О. Бажанов [1], М. Бурмака, О. Бутенко, З. Васильченко, Н. Версаль, О. Вовчак, Н. Дегтярєва, О. Дзюблюк, С. Єгоричева, Р. Квасницька, О. Мозговий, С. Науменкова, О. Новак [9], С. Онишко [10], А. Пересада [18], Н. Шелудько, О. Чуб та ін.

Виділення недосліджених частин загальної потреби. Незважаючи на велику кількість досліджень сутності та самого процесу сек'юритизації, багато аспектів цієї проблеми залишаються недостатньо висвітленими, особливо в частині сек'юритизації фінансових активів як інноваційної форми фінансування, причин її поширення.

Мета статті. Основною метою статті є поглиблення теоретичних положень процесу сек'юритизації фінансових активів, особливостей та причин її поширення в економічних процесах.

Виклад основного матеріалу. Почнемо з того, що термін «сек'юритизація» вперше було вжито в колонці «Чутки зі Стріт» Wall Street Journal у 1977 р. Його було вжито головою іпотечного департаменту Salomon Brothers Льюїсом Ранієрі (Lewis S. Ranieri). Саме це слово Л. Ранієрі запропонував використати репортеру Wall Street Journal Анн Монро (Ann Monroe) у статті, що була присвячена андерайтингу першого випуску забезпечених цінних паперів за іпотечними кредитами. Угоду було засновано на використанні структур прямого розподілу (pass-through), за яких спеціальна юридична особа (SPV) розподіляє всі акумульовані пулом кредитів на момент чергової виплати за цінними паперами грошові кошти між їх власниками. Андерайтером на той час виступив Salomon Brothers, а угода отримала назву Bank America issue (емісія Банку Америки) [5; 6; 15].

Наразі існують різні підходи до визначення сутності сек'юритизації фінансових активів. Так, С. Шварц, який порівнює сек'юритизацію з алхімією, коли з простого каменю (грошових вимог), одержують дорогоцінний метал (високоліквідні фінансові інструменти), звертає увагу на те, що вона є вигідною, оскільки дозволяє сформувати капітал саме за рахунок фінансового ринку, вартість капіталу на якому завжди є порівняно нижчою. Ним також зазначено, що передача грошових вимог спеціалізованої організації (SPV) дозволяє відокремити такі вимоги від ризику банкрутства первісного кредитора, якому належали ці вимоги, що істотно підвищує їхню цінність в очах інвесторів на ринку [19]. У Словнику сучасної економіки МакМілана сек'юритизація визначена як синонім звільнення від посередників, пряме фінансування потреб компанії у фондах через ринок капіталу та використання таких інструментів як тратта й акцепт або емісії облігацій замість запозичення у банках. У вузькому трактуванні це поняття тлумачиться як продаж банками неспроможних боргів, переважно країн, що розвиваються, за будь-які гроші, що їх можна отримати на ринку. При цьому банківська позика перетворюється на цінні папери [14]. Як вважають К. Пасс, Б. Лоус, Е. Пендлтон, Л. Чедвік, сек'юритизація є договором, який включає складання претензії на визначені активи бізнесу, які згодом продаються як цінні папери на фінансовому ринку [1, с. 51].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

В українській економічній літературі можна виділити такі найпоширеніші концепції сек'юритизації.

Відповідно до першого підходу сек'юритизація трактується відповідно до її буквального розуміння (від англ. *Securities* – цінні папери). У цьому випадку сек'юритизацією вважається процес залучення коштів за допомогою випуску цінних паперів замість одержання банківських кредитів. Поява деривативів у 60-70-і рр. ХХ ст. прискорила цей процес. Банки більшою мірою стали практикувати випуски не стільки традиційних облігацій, як різних сертифікатів – депозитних, ощадних, інвестиційних, через що банки стали активними емітентами на ринку цінних паперів, а сам ринок, у свою чергу, став серйозним конкурентом банківській системі щодо акумулювання фінансових ресурсів. Так, у Німеччині, де традиційно цінні папери мають порівняно невелику питому вагу в залученні інвестиційних ресурсів, останніми роками їх частка в останніх зросла до 25 % загального обсягу залучених коштів комерційними банками.

Представники другої концепції розглядають сек'юритизацію виключно як процес заміщення банківських кредитів емісією цінних паперів, що забезпечені зобов'язаннями (пакетом зобов'язань) за виданими кредитами, так само як і Дж. Сінкі, який визначає сек'юритизацію як продаж активів, яким надана форма цінних паперів або просто – продаж кредитів для залучення коштів [13].

Ще одна група економістів розглядає сек'юритизацію як метод структурування неліквідних кредитів. З її допомогою банки намагаються покращити якість активів, перетворити проблемні кредити в забезпечені цінні папери й виключити з балансів безнадійну заборгованість. Наприклад, за утворення із зобов'язань банку пулу заставних оформити їх у вигляді цінних паперів і реалізувати на вторинному ринку, що дозволить банку виключити довгострокові активи зі свого балансу й тим самим підвищити його ліквідність [7].

На думку Х. Бера [2], термін «сек'юритизація» можна використовувати у широкому й вузькому сенсі. У широкому розумінні вона означає спосіб залучення коштів на ринку капіталів не шляхом традиційних позичок, а за допомогою випуску цінних паперів. Однією з форм прояву такої сек'юритизації є швидкий розвиток ринку цінних паперів, що супроводжується збільшенням частки залучення коштів за допомогою випуску цінних паперів у загальній сумі ресурсів компаній. Інша форма сек'юритизації в широкому розумінні – сек'юритизація державного боргу, коли уряд замість одержання прямих банківських позичок випускає цінні папери. Різновидом сек'юритизації в широкому розумінні є сек'юритизація банківської діяльності, що проявляється у збільшенні питомої ваги ресурсів, що отримані у результаті випуску банками боргових цінних паперів (облігацій, векселів, депозитних та ощадних сертифікатів) і в зростанні в активах банків частки вкладень у цінні папери. У вузькому розумінні сек'юритизація є «конверсією» у цінні папери, що обертаються на ринку боргових вимог (сек'юритизація активів) і зобов'язань (сек'юритизація пасивів) банку. Тобто сек'юритизація у вузькому розумінні має два різновиди – сек'юритизацію активів і сек'юритизацію пасивів. Прикладом першої може бути випуск облігацій на основі іпотечних або споживчих позичок, заборгованостей за кредитними картками. Приклад другої – видача вкладникам облігацій внутрішньої державної валютної позики або банківських векселів замість коштів. Найбільшого поширення набула сек'юритизація активів [2, с. 26].

Сек'юритизація активів є порівняно недавньою інновацією в діяльності банків. Причинами появи й розвитку сек'юритизації банківських активів слугували, з одного боку, розвиток ринку цінних паперів, розширення видів цінних паперів, різке підвищення їх питомої ваги у сумарному обсязі операцій банків, можливість за допомогою

цінних паперів створити вторинний ринок кредитів, а, з іншого боку, необхідністю знизити ризики, збільшити можливості залучення дешевих грошових ресурсів унаслідок рефінансування [11, с. 184].

Спершу сек'юритизацією називали тільки реалізацію боргів унаслідок перетворення неповернених (прострочених) кредитів у дисконтні цінні папери, які можуть бути досить швидко продані на вторинному ринку. У цьому випадку банк-емітент одержує певну суму грошей, знижуючи так величину своїх втрат від непогашення кредиту. Крім того, банк збільшує свою ліквідність і платоспроможність унаслідок залучення грошей у цей момент, не чекаючи остаточного повернення повної суми кредиту. При цьому банк втрачає певну суму (дисконт), однак може зменшити величину втрат за рахунок відсотка за кредитом, який він видасть за рахунок отриманих від продажу боргу грошей. Крім того, банк захоче одержати хоча б частину грошей, ніж нічого [12, с. 211].

О. Новак пропонує визначення сек'юритизації як інноваційної техніки фінансування та/або передачі фінансових ризиків, за допомогою якої оригінатор трансформує неліквідні активи у високоліквідні цінні папери з метою залучення додаткових джерел фінансування та/або мінімізації ризиків, пов'язаних з цими активами. Проте зазначає, що в процесі проведення операцій із сек'юритизації активів певні переваги отримує й інвестор. Цінні папери, що забезпечені сек'юритизованими активами здебільшого мають вищий рейтинг, ніж звичайні боргові цінні папери (іноді навіть вищий, ніж рейтинг країни), а також більшу надійність. Крім того, вкладаючи кошти в такі цінні папери, інвестор приймає на себе лише ризики, пов'язані із сек'юритизованими активами. Також спрощується процес оцінки надійності емітента, оскільки інвестора буде цікавити не вся господарська діяльність емітента, а лише якість сек'юритизованих активів [9].

На думку О. Бажанова, сек'юритизація – це вид рефінансування та фінансовий механізм перетворення у ліквідні цінні папери пулу активів (зокрема, іпотечних) з метою регулювання та опосередкування руху позичкового капіталу. А роль сек'юритизації як фінансового механізму, передусім полягає в регулюванні та опосередкуванні руху позичкового капіталу. У такий спосіб здійснюється виконання ключової функції сек'юритизації – залучення довгострокових фінансових ресурсів в іпотечне кредитування [1, с. 60].

На основі різних підходів і досліджень можна запропонувати авторське тлумачення сек'юритизації фінансових активів як інноваційної форми фінансування, яка передбачає отримання фінансовими установами прибутку від продажу пулу фінансових активів, що генерують стабільні грошові потоки, спеціально створеній юридичній особі, яка здійснить емісію цінних паперів із новими властивостями та формами забезпечення.

Незважаючи на те, що сек'юритизація набула поширення з 1970-х рр., з'являються її нові різновиди, використовуються дедалі більші види активів. Однією з основних відмінностей сек'юритизації фінансових активів від традиційних форм фінансування є те, що, крім основної мети – залучення фінансування, при сек'юритизації досягаються інші цілі (покращення показників балансу, підвищення ліквідності, управління ризиками тощо).

Інноваційність сек'юритизації підтверджують такі її характеристики:

1) «старі» довгострокові активи (переважно кредити) зумовлюють виникнення «нових» ліквідних активів (цінних паперів), тобто відбувається перехід з одного якісного стану активів до іншого;

2) активи зі схожими, але не однаковими характеристиками перетворюються в новий продукт (цінні папери), при чому в кожному конкретному випадку новим способом. Тобто завдяки різноманітності активів, оригінаторів, учасників угоди та чинних норм регулювання сек'юритизація в кожному випадку її реалізації є оригінальною та відрізняється від інших угод;

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

3) основні учасники сек'юритизації можуть узгодити свої інтереси, а саме: оригінатор залучить додаткове фінансування за рахунок довгострокових активів, а інвестор отримає цінні папери з певними характеристиками. Унаслідок цього відбуваються зміни на ринку, спрямовані на постійне покращання наявної системи його функціонування. Фактично сек'юритизація відіграє роль еволюційної сили на фінансовому ринку, адже конкуренція змушує його учасників використовувати інноваційні форми фінансування, зокрема сек'юритизацію, що приводить до появи новітніх продуктів, форм управління, організацій тощо.

У країнах із розвинутою ринковою економікою у другій половині ХХ ст. відбувалося активне запровадження фінансових інновацій у банках та інших фінансових установах. Наслідком поширення фінансових інновацій стало посилення конкуренції між ними. Банки змушені були шукати шляхи кращого використання конкурентної переваги на фінансових ринках, вони переключилися на отримання доходу від комісійних за рахунок позабалансової діяльності. У цьому випадку банки мали менші транзакційні та інформаційні витрати для задоволення фінансових потреб вкладників і позичальників. Такі види діяльності є «позабалансовими», оскільки не потребують активного капіталу для підтримки, чого вимагає звичайне володіння кредитами та цінними паперами [2, с. 46].

До позабалансових інструментів кредитування належать три важливі банківські інновації: 1) листи кредитної підтримки; 2) кредитні зобов'язання; 3) торгівля кредитами, тобто значне розширення вторинного ринку кредитів за рахунок сек'юритизації активів.

З розвитком фінансового ринку з'являються нові тенденції, інструменти та процеси, які дозволяють активізувати ринок, укріпити фінансові можливості учасників ринку, підвищити їхню ліквідність.

Рис. 1. Тенденції розвитку фінансового ринку

Джерело: розроблено авторами.

Основними тенденціями в розвитку фінансового ринку є (рис. 1): глобалізація, яка сприяє інтеграції учасників ринку, фінансових інструментів, механізмів торгівлі цінними паперами та органів регулювання; дезінтермедіація – зниження частки банківського сектору в перерозподілі фінансових ресурсів за рахунок активізації інститутів ринку;

сек'юритизація, яка у широкому розумінні означає підвищення ролі ринку цінних паперів. З другої половини ХХ ст. фінансові установи починають звертати свою увагу на саме на цей ринок як джерело для отримання додаткових ресурсів. Разом із традиційними акціями та облігаціями з'являються похідні цінні папери. До появи та поширення такої фінансової інновації як сек'юритизація призвели спроби банківських установ не тільки залучити додаткові ресурси, але й підвищити ліквідність та зменшити ризики своїх операцій. Це супроводжувалося серйозними змінами механізмів банківського посередництва.

У працях західних науковців запропоновано декілька підходів щодо пояснення виникнення сек'юритизації. Найчастіше її поява пояснюється як діяльність компаній у відповідь на державне регулювання в сфері банківської діяльності. У Сілбер висунув гіпотезу, згідно з якою сек'юритизація з'явилась як спосіб зниження витрат, які породжуються регулюванням, як спроба зменшити його негативні фінансові наслідки. Це стосувалося насамперед проведення Федеральною резервною системою США політики кредитної рестрикції з метою зменшення грошової маси. Для обмеження кредитування центральний банк збільшував відсоткові ставки за кредитами, що призводило до збільшення витрат щодо залучення ресурсів та викликало необхідність пошуку альтернативного джерела залучення коштів у вигляді випуску цінних паперів [1, с. 18].

Вважається також, що сек'юритизація стала наслідком суперечності між органами регулювання та окремими фінансовими установами. Фінансові установи вдаються до сек'юритизації у відповідь на зниження вартості компанії та добробуту її власників, яке породжується регулюванням. Це, у свою чергу, примушує регулюючі органи вводити нові нормативні обмеження. Суперечності між регулюючими органами та фінансовими установами посилюється під дією інформаційної та податкової асиметрії. Під інформаційною асиметрією розуміється невідповідність в обсягах інформації, якою володіють банки та регулюючі органи. Інформація банків зазвичай більш повна та точна. Податкова асиметрія пов'язана з особливостями розрахунку бази оподаткування, передбаченої податковим законодавством. На думку Ф. Фабоцці, сек'юритизація була введена з метою усунення та зниження податкових зобов'язань [16].

Причинами виникнення сек'юритизації стали такі фактори:

1. Переміщення міжнародних ощадних та інвестиційних потоків (заміщення індивідуальних заощаджень колективними формами; зміна структури міжнародного платіжного балансу; дефіцит платіжного балансу США по рахунку поточних операцій).

2. Міжнародні тенденції лібералізації та інтеграції (зняття законодавчих обмежень; усунення перешкод для міграції капіталу; зняття обмежень доступу на ринок; допуск нових фінансових інструментів; політика обходу банками обмежень).

3. Міжнародна боргова криза та її наслідки (дефолт традиційних банківських клієнтських груп; навантаження на банківські баланси та погіршення показників надійності; підвищення ризиків у банківському секторі та криза довіри; посилення конкуренції та зниження відсоткової маржі; підвищення вимог до власного капіталу і виникнення тенденції до збільшення прибутковості діяльності; пошук нових джерел доходів і фінансування).

4. Виникнення нових інформаційних та комунікаційних технологій (підвищення ринкової прозорості та ефективності фінансових посередників; тенденція інтеграції та зростання обсягів транскордонних угод; нові можливості для побудови фінансових стратегій; зниження комунікаційних затрат; цілодобова торгівля) [15, с. 90].

Сек'юритизація фінансових активів являє собою економічний інститут, який, зважаючи на його сутність, можна трактувати як сукупність формальних правил і неформальних норм, які регулюють поведінку економічних суб'єктів у процесі їхньої діяльності.

Висновки та пропозиції. Поява сек'юритизації стала наслідком тисячолітнього процесу еволюції фінансових відносин від простого пошуку забезпечення до сучасного розуміння сек'юритизації активів як форми фінансування. Сек'юритизація фінансових активів за своїм характером є інноваційною формою фінансування, оскільки їй характе-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

рні такі ознаки: перехід з одного якісного стану активів до іншого; різноманітність (оригінальність) структур реалізації угод; узгодження інтересів учасників угоди; відіграє роль рушійної сили розвитку фінансового ринку. Передумови для виникнення та розвитку сек'юритизації з'явилися багато років тому як поєднання пошуку забезпечення зобов'язання та обмеження відповідальності. Активний розвиток сек'юритизації в її сучасному розумінні розпочався з 1970-х рр. Сек'юритизація має здатність перетворювати «старі» довгострокові активи зі схожими характеристиками в «нові» ліквідні, причому в кожному випадку структура угоди є оригінальною. Також важливою характеристикою сек'юритизації є те, що вона дозволяє основним учасникам угоди узгодити свої ринкові інтереси, а також відіграє роль рушійної сили розвитку фінансового ринку. Сек'юритизація фінансових активів передбачає отримання фінансовими установами прибутку від продажу пулу фінансових активів, які генерують стабільні грошові потоки, спеціально створеній юридичній особі, яка в подальшому здійснює емісію цінних паперів з новими властивостями та формами забезпечення.

Важливість запропонованого дослідження зумовлена необхідністю визначити шляхи вдосконалення сек'юритизації фінансових активів в Україні та її використання як потужного фактору зміцнення конкурентних позицій української банківської системи.

Список використаних джерел

1. Бажанов О. Є. Організація залучення довгострокових фінансових ресурсів при іпотечному кредитуванні : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / О. Є. Бажанов. – К., 2010. – 250 с.
2. Бер Х. П. Сек'юритизація активів: сек'юритизація фінансових активів – інноваційна техніка фінансування банків : пер. с нем. [Електронний ресурс] / Ю. М. Алексеев, О. М. Иванов]. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – Режим доступу: <http://surl.li/chibh>.
3. Інноватика на фінансових ринках: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. С. В. Онишко. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 466 с.
4. Коваленко Ю. М. Фінансові інструменти, їх класифікації та напрями інноваційних розвідок / Ю. М. Коваленко, Я. А. Літвін // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 1. – С. 132-142.
5. Коваленко Ю. М. Сучасні тенденції процесу сек'юритизації іпотечних активів / Ю. М. Коваленко, В. О. Пшеничний // Науковий вісник. – Ірпінь, 2010. – Вип. 1. – С. 80-86.
6. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими активами: підручник: у 2 ч. / Ю. М. Коваленко – Ірпінь : ДФСУ, 2019. – Ч. 1. – 498 с.
7. Матук Ж. Финансовые системы Франции и других стран: учеб. пособие / Ж. Матук ; под общ. ред. Л. П. Павловой. – М. : Финстатинформ, 1994. – 284 с.
8. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : колективна монографія у 2 т. / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. – Т. 2. – 784 с.
9. Новак О. С. Концепція формування та розвитку ринку сек'юритизації в Україні / О. С. Новак // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9 (2). – С. 486-498.
10. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: колективна монографія / за ред. С. В. Онишко. – Ірпінь : НУДПСУ, 2016. – 452 с.
11. Рябокін М. В. Сек'юритизація фінансових активів у контексті розвитку фінансового інжинірингу в Україні / М. В. Рябокін // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2009. – № 1 (44). – С. 182-188.
12. Рябокін М. В. Сек'юритизація фінансових активів як інновація на фінансовому ринку (теоретичний аспект) / М. В. Рябокін // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2008. – Вип. 4. – Т. 2. – С. 210–215.
13. Синки Дж. Ф. Управление финансами в коммерческих банках : пер. с англ. / Дж. Ф. Синки – М. : Catallaху. 1994. – 962 с.
14. Словник сучасної економіки МакМілана : пер. з англ. / ред. Девид В. Пірс. – К. : АртЕк, 2000. – 640 с.
15. Фінансовий ринок: підручник : у 2 т. / Ю. М. Коваленко, Ю. В. Ковернінська, С. В. Онишко та ін. ; кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – Т. 2. – 388 с.

16. Fabozzi J. F. *Asset-Backed Securities. New Hope*. – Pennsylvania, 1996. – 410 p.
17. Obay L. *Financial innovation in the banking industry. The case of asset securitization*. – N. Y., L.: Garland publ., 2016. – 212 p.
18. *Investing: Teach method. Guide to Self-Examine* / Ed. Peresada A. A. – Kyiv : Kyiv National University of Economics, 2001. – 251 p.
19. Schwarcz S. L. *The Alchemy of Asset Securitization* / S. L. Schwarcz // *Stanford Journal of Law, Business & Finance*. – 1994. – Vol. 1: 133. – Pp. 133–154.

References

1. Bazhanov, O.Ye. (2010). *Orhanizatsiia zaluchennia dovhostrokovykh finansovykh resursiv pry ipotechnomu kredytuvanni [Organization of attracting long-term financial resources in mortgage lending]* [PhD dissertation, Kyiv].
2. Ber, H.P. (2006). *Sekiurytyzatsiia aktyvov: sekiurytyzatsiia fynansovykh aktyvov – ynnovatsyonnaia tekhnika fynansirovaniia bankov [Securitization of assets: securitization of financial assets - an innovative technique of financing banks]*. Volters Kluver. <http://surl.li/chibh>.
3. Onishko, S. (Ed). (2018). *Innovatyka na finansovykh rynkakh [Innovation in financial markets]*. Universytet DFS Ukrainy.
4. Kovalenko, Yu.M., Litvin, Ya.A. (2019). *Finansovi instrumenty, yikh klasyfikatsii ta napriamy innovatsiinykh rozvidok [Financial instruments, their classifications and directions of innovative explorations]*. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (1), 132–142.
5. Kovalenko, Yu.M., Pshenychnyi, V.O. (2010). *Suchasni tendentsii protsesu sekiurytyzatsii ipotechnykh aktyviv [Modern trends in the process of securitization of mortgage assets]*. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo) – Scientific Bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine (economics, law)*, 1, 80–86.
6. Kovalenko, Yu.M. (2019). *Upravlinnia finansovymy aktyvamy [Management of financial assets]* (Vol. 1). Universytet DFS Ukrainy.
7. Matuk, G. (1994). *Fynansovye systemy Frantsyy y druhykh stran [Financial systems of France and other countries]*. Fynstatynform.
8. Shlapak, O.V., Yefymenko, T.I. (Eds.). (2014). *Modernizatsiia finansovoi systemy Ukrainy v protsesi yevrointehratsii [Modernization of the financial system of Ukraine in the process of European integration]* (Vol. 2). DNUU «Akademiia finansovoho upravlinnia».
9. Novak, O.S. (2012). *Kontseptsiiia formuvannia ta rozvytku rynku sekiurytyzatsii v Ukraini [The concept of formation and development of the securitization market in Ukraine]*. *Ekonomichni nauky – Economic sciences*, 9(2), 486-498.
10. Onyshko, S.V. (Ed.). (2016). *Rehuliatyvnyi potentsial finansovoho rynku v umovakh hlobalnykh vyklykiv [Regulatory potential of the financial market in the face of global challenges]*. NUDPSU.
11. Riabokin, M.V. (2009). *Sekiurytyzatsiia finansovykh aktyviv u konteksti rozvytku finansovoho inzhynirynhu v Ukraini [Securitization of financial assets in the context of the development of financial engineering in Ukraine]*. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo) – Scientific Bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine (economics, law)*, (1(44)), 182-188.
12. Riabokin, M.V. (2008). *Sekiurytyzatsiia finansovykh aktyviv yak innovatsiia na finansovomu rynku (teoretychnyi aspekt) [Securitization of financial assets as an innovation in the financial market (theoretical aspect)]*. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Actual problems of economic development of the region*, 4(2), 210–215.
13. Synky, Dzh.F. (1994). *Upravlenye fynansamy v kommercheskykh bankakh [Financial management in commercial banks]*. Catallaxy.
14. *Slovyk suchasnoi ekonomiky MakMilana [Dictionary of modern economics McMillan]*. (2000). ArtEk.
15. Kovalenko, Yu.M. (Ed.). (2018). *Finansovyi rynek [Financial market]*. (Vol. 2). Universytet DFS Ukrainy.
16. Fabozzi, J. F. (1996). *Asset-Backed Securities. New Hope*. Pennsylvania.
17. Obay, L. (2016). *Financial innovation in the banking industry. The case of asset securitization*. N. Y., L.: Garland publ. 212 p.

18. Peresada, A. A. (Ed.). (2001). *Investing: Teach method. Guide to Self-Examine*. Kyiv National University of Economics.

19. Schwarcz, S. L. (1994). The Alchemy of Asset Securitization. *Stanford Journal of Law, Business & Finance*, 1(133), 133-154.

Отримано 21.11.2021

UDC 336.76

Yuliia Kovalenko

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Financial Markets and Technologies
State Tax University (Irpin, Ukraine)

E-mail: kovalenko0202@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5678-3185>

ResearcherID: [H-4742-2018](https://orcid.org/0000-0002-5678-3185)

Anatoliy Guley

Doctor of Economics, Associate Professor, Chairman of the Board
Ukrainian Interbank Currency Exchange (Kyiv, Ukraine)

E-mail: a.guley@uice.com.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-0703-8936>

Valentyna Unynets-Khodakivska

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Financial Markets and Technologies
State Tax University (Irpin, Ukraine)

E-mail: hodakivska_v@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-7263-9637>

ResearcherID: [GLT-5709-2022](https://orcid.org/0000-0001-7263-9637)

Maryna Riabokin

PhD in Economics, Associate Professor of the Financial Markets and Technologies
State Tax University (Irpin, Ukraine)

E-mail: marina.riabokin@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-6724-9498>

ResearcherID: [AGZ-6858-2022](http://orcid.org/0000-0002-6724-9498)

SECURITIZATION OF FINANCIAL ASSETS: ESSENCE AND REASONS OF DISTRIBUTION IN ECONOMIC PROCESSES

Financial innovations have been and remain an integral part of the economic development of countries in recent decades. The need for effective tools and technologies that would allow hedging, managing the market risks, which ultimately affected rapid emergence of new financial instruments, trading mechanisms and technologies has significantly increased. Their use accelerates new financial relationships that can solve these problems.

The main purpose of the article is to deepen theoretical provisions of the securitization process of financial assets, features and reasons for its dissemination in economic processes.

There are different approaches to determining the essence of securitization of financial assets. The securitization in the narrow sense has two types – securitization of assets (bonds issue on the basis of mortgage or consumer loans, debts on credit cards) and securitization of liabilities (issuing to depositors of bonds of the domestic state currency loan or bank bills instead of funds). It has been proved that securitization of assets has been the most widespread. The author's interpretation of the securitization of financial assets as an innovative form of financing, which involves obtaining profits by financial institutions from the sale of a pool of financial assets generating stable cash flow, specially created legal entity that will issue securities with new properties and forms of collateral has been submitted. With the financial market development, new trends, tools and processes appear that allow to activate the market, strengthen financial capabilities of market participants, increase their liquidity. The main trends in the financial market development are globalization and dissemination. There are several approaches to explaining the occurrence of securitization. Most often, its occurrence is explained as the activities of companies in response to state regulation in the field of banking.

Keywords: securitization; financial assets; securities; credits; banks; financial market.

Fig.: 1. References: 19.